

1. INTRODUCCIÓ

1. INTRODUCCIÓ

Les unitats de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona són les següents:

- 1- Serres d'Ancosa
- 2- El Montmell
- 3- Plana del Penedès
- 4- Valls de l'Anoia
- 5- Garraf
- 6- Muntanyes d'Ordal
- 7- Plana del Garraf
- 8- Montserrat
- 9- Pla de Montserrat
- 10- Vall Baixa del Llobregat
- 11- Delta del Llobregat
- 12- Sant Llorenç del Munt i l'Obac - El Cairat
- 13- Moianès
- 14- Cingles de Bertí i Gallifa
- 15- Montseny
- 16- Xaragalls del Vallès
- 17- Plana del Vallès
- 18- Baix Montseny
- 19- Collserola
- 20- Serra de Marina
- 21- Pla de Barcelona
- 22- Baix Maresme
- 23- Alt Maresme
- 24- Baixa Tordera
- 25- Ardenya-Cadiretes

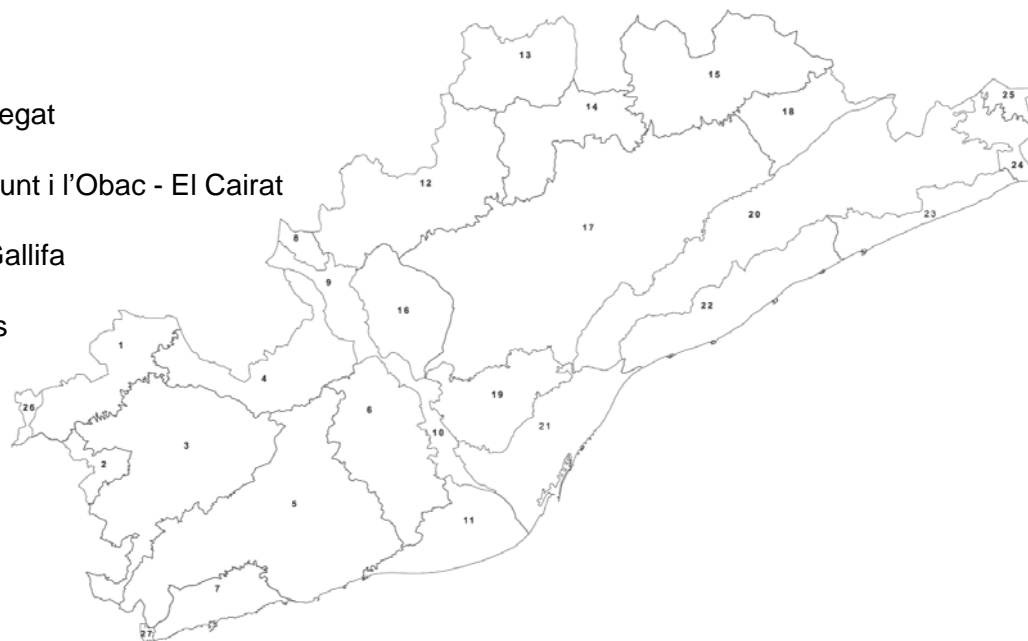

Figura 1: Esquema de les unitats de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona.

L'observació de les dades de la taula 1 mostra els usos predominants a cada unitat de paisatge, però bé que és evident que les diferents cobertes o usos tenen un "pes" o significació diferent pel que fa a la percepció del paisatge, fet que depèn també de factors com el relleu o la visibilitat. En aquest sentit, amb valors superiors al 10% del sòl urbanitzat, ja sigui amb nuclis compactes, urbanitzacions, polígons o infraestructures viàries, la unitat té ja un biaix urbà rellevant. A partir d'un 20 o 30% del sòl urbanitzat la coberta urbana esdevé dominant sobre el paisatge. En el cas de les cobertes agrícoles i forestals s'esdevé justament a la inversa, especialment en el cas de les cobertes forestals, que ocupen els espais de major pendent i menys accessibles. Fent una primera aproximació general i alhora força intuïtiva, la coberta urbana necessita de l'ordre del doble de la seva superfície en conreus per equilibrar-se en el paisatge o per no ser abassagadorament dominant, i una proporció similar o superior s'estableix entre les cobertes agrícoles i forestals.

Així, es poden considerar unitats de predomini clarament forestal únicament les Serres d'Ancosa, Garraf, Montserrat, Moianès, Cingles de Bertí i Gallifa, Collserola, Serra de Marina, Sant Llorenç de Munt i l'Obac-El Cairat i Ardenya-Cadiretes; malgrat que en el cas de Collserola, amb uns usos urbans del 17%, la percepció de la "naturalitat" de l'espai esdevé més relativitzada que en la resta. Un cas més difícil de classificar és el de les Muntanyes d'Ordal, amb un 22,5% de la superfície urbanitzada i prop d'un 71% forestal, on perceptivament el pes d'ambdues cobertes gairebé s'arriba a equilibrar i on la sensació dominant s'apropa més a la muntanya urbanitzada que no pas al bosc amb urbanitzacions. El cas del Baix Montseny amb un 63,5% de la superfície ocupada per boscos, bosquines i matollars, un 22% de conreus i un 11% d'usos urbans té una imatge mixta o força equilibrada, probablement com cap altra unitat de paisatge metropolitana.

Pel que fa a les unitats amb predomini agrícola, es limiten pràcticament a la Plana del Penedès, Valls de l'Anoia i Baixa Tordera, úniques unitats amb més d'un 50% de coberta agrícola, a la vegada que amb un pes de l'ús agrícola més de 5 vegades superior a l'urbà.

USOS DEL SÒL 2002	UP 1: Serres d'Ancosa i del Boiet	UP 2: Montmell	UP 3: Plana del Penedès	UP 4: Valls de l'Anoia	UP 5: Garraf	UP 6: Muntanyes de l'Ordal	UP 7: Plana del Garraf	UP 8: Montserrat	UP 9: Pla de Montserrat	UP 10: Vall Baixa del Llobregat	UP 11: Delta del Llobregat	UP 12: Sant Llorenç del Munt i l'Obac i el Cairat	UP 13: Moianès	UP 14: Cingles de Bertí i Gallifa	UP 15: Montseny	UP 16: Xaragalls del Vallès	UP 17: Plana del Vallès	UP 18: Baix Montseny	UP 19: Collserola	UP 20: Serra de Marina	UP 21: Pla de Barcelona	UP 22: Baix Maresme	UP 23: Alt Maresme	UP 24: Baixa Tordera	UP 25: L'Ardenya-Cadiretes
Zones industrials i comercials			1,76%	2,20%	0,13%	0,52%	3,98%			13,90%	20,09%	8,04%	0,18%	0,03%	0,16%	0,03%	2,28%	8,94%	2,22%	0,61%	0,20%	18,99%	2,33%	1,70%	3,11%
Infraestructures viàries	0,11%		0,68%	1,31%	0,68%	1,31%	5,47%			9,42%	21,24%	14,12%	0,64%	0,07%	0,73%	0,41%	2,76%	4,78%	1,91%	2,61%	1,12%	13,42%	6,53%	6,92%	2,25%
Urbanitzacions			3,37%	5,73%	7,41%	20,04%	23,42%	0,43%		10,33%	3,65%	11,03%	7,57%	1,61%	3,82%	0,48%	17,01%	14,57%	4,34%	13,86%	2,82%	12,10%	2,23%	2,23%	12,12%
Nuclis urbans	3,09%	0,02%	1,52%	1,18%	0,05%	0,78%	6,84%			6,31%	8,35%	8,18%	0,24%	0,39%	0,68%	0,08%	0,90%	7,85%	3,11%	0,78%	0,32%	54,84%	7,29%	9,84%	4,60%
Vinya	0,44%	6,87%	68,52%	35,45%	4,60%	0,59%	16,23%			2,25%	1,06%	0,03%				1,06%			0,35%	0,18%		1,13%			0,59%
Fruïters de secà	9,04%	6,37%	2,83%	4,62%	0,49%	1,74%	8,94%	0,34%		10,05%	2,11%	0,33%	0,26%		1,32%	0,10%	2,28%	0,71%		0,26%	0,02%	0,18%	2,78%		
Fruïters de regadiu	1,62%						1,17%			1,94%	12,31%	0,47%	0,01%			0,15%	0,27%			0,06%	0,06%				
Conreus herbacis de secà		0,93%	4,90%	10,60%	0,96%	0,12%	3,77%	1,64%		7,78%	1,07%	0,07%	1,79%	12,84%	6,02%	2,55%	7,29%	29,94%	16,63%	1,01%	2,82%	0,12%	2,70%	0,58%	27,97%
Conreus herbacis de regadiu	8,49%					0,14%	1,64%			1,16%	8,22%	30,00%	0,09%	0,06%	0,33%	0,08%	0,09%	5,36%	5,38%	0,57%	3,68%	0,77%	16,27%	25,37%	37,31%
Bosquines i prats		47,66%	6,53%	21,12%	59,85%	25,13%	12,58%	73,81%		16,34%	5,23%	7,44%	24,91%	12,10%	25,57%	14,06%	35,41%	5,15%	10,22%	21,48%	7,75%	2,50%	11,56%	9,91%	3,38%
Bosc de caducifolis	39,14%	0,75%	2,89%	2,54%	0,05%	0,73%	0,04%	0,22%		0,73%	0,04%	0,03%	6,70%	1,84%	14,65%	0,96%	6,20%	0,96%		3,33%	0,49%	0,06%	4,48%	2,58%	
Bosc d'aciculifolis	2,22%	34,85%	2,28%	7,80%	21,91%	41,99%	4,64%	4,75%		5,15%	0,20%	2,44%	41,56%	46,06%	23,45%	21,19%	15,16%	30,53%	43,32%	44,18%	1,12%	20,64%	18,65%	5,15%	31,67%
Bosc d'escleròfiles	34,23%			0,10%	0,32%	3,56%		5,92%		0,03%	0,04%	20,66%	3,21%	12,63%	43,72%	1,21%	0,47%	16,55%	11,06%		26,53%			1,70%	7,53%
Sorrals i platges	1,32%		0,00%				0,77%				0,73%										0,27%	0,87%	1,89%	0,32%	
Sòls amb vegetació escassa o nul·la		2,55%	2,63%	4,49%	3,25%	4,10%	11,30%	12,41%		13,58%	14,40%	12,43%	2,06%	0,27%	0,84%	0,33%	8,37%	5,82%		2,90%	3,75%	1,23%	4,29%	4,90%	5,69%
Aigua continental	0,31%				0,25%		0,42%	0,30%		0,03%	2,02%	1,04%		0,02%	0,02%	0,07%			0,04%		0,30%	0,17%		2,01%	0,05%

Figura 2: Usos del sòl per unitat de paisatge (Mapa d'usos del sòl de l'any 2002 del DMAH).

A la resta d'unitats, amb més d'un 30% del sòl impermeabilitzat, les cobertes urbanes se situen en primera posició, a vegades igualades amb els usos agrícoles (cas de la Plana del Vallès) o bé forestals (Baix Maresme), però perceptiblement hi ha un predomini clarament urbà, per bé que només esdevé estrictament dominant (>50% del recobriment) en el cas del Pla de Barcelona (88%) i la Vall Baixa del Llobregat (54%), aquesta darrera unitat amb un predomini de les infraestructures viàries. L'única unitat d'aquest darrer grup en què la coberta urbana no és la principal és a Xaragalls del Vallès, amb un 23% per un 58% dels usos forestals, amb un predomini de les bosquines i matollars esclarissats que determinen una alta visibilitat dels teixits urbans i un pes reduït de les cobertes forestals.

1.1 Estructura de les fitxes

Tot seguit es mostren els continguts que presenten les fitxes, així com l'ordre en el qual es presenten aquests continguts.

La primera pàgina presenta les dades generals, els trets distintius i els principals valors en el paisatge de la unitat, juntament amb una fotografia representativa de la unitat.

Els trets distintius són una llista de les característiques que doten de caràcter la unitat (elements naturals, culturals, històrics, arquitectònics, simbòlics), la seva dinàmica i permeten copsar clarament les diferències amb la resta d'unitats.

A continuació hi ha una pàgina amb 4 fotografies que il·lustren les principals característiques de la unitat. La tercera pàgina conté un mapa de situació de la unitat amb els principals topònims de referència.

A partir de la quarta pàgina, els continguts són els següents:

Elements que constitueixen el paisatge: descripció dels principals condicionants naturals del paisatge de la unitat (com el clima, la litologia, els processos geomorfològics, el relleu o l'aigua) i dels elements que el constitueixen (com ara les formacions vegetals i hàbitats, els usos del sòl o les infraestructures).

Evolució històrica del paisatge: descripció de la seqüència evolutiva del paisatge i dels principals factors naturals, socials i econòmics que han propiciat els canvis al llarg de la història. Els assentaments urbans i les infraestructures viàries tenen un especial protagonisme pel seu paper de motor o catalitzador de la transformació.

Paisatge actual: descripció del paisatge actual, és a dir, de la combinació dels elements descrits anteriorment que conformen l'estructura actual del paisatge de la unitat i que en defineixen el caràcter

(pes quantitatiu, diversitat i distribució en l'espai dels usos agrícoles i forestal; tipus de teixits urbans i tipologies constructives, importància de les infraestructures de comunicació i el seu paper vertebrador o equarador del territori i el paisatge, etc.).

Expressió artística del paisatge: una mostra del llegat artístic i literari de la unitat de paisatge. Poden ser relats de viatgers, textos literaris, cançons, o altres manifestacions artístiques (llegendes, danses, quadres) que constitueixen valors intangibles del paisatge.

Valors en el paisatge: descripció qualitativa dels principals valors paisatgístics, diferenciant els naturals i ecològics dels culturals (històrics, religiosos, identitaris), socials i estètics. Presentació dels principals elements –tangibles i intangibles– i àrees d'interès per la seva singularitat, representativitat, integritat, raresa, rellevància social o harmonia del conjunt.

Principals rutes i punts d'observació i gaudi del paisatge: es prioritzen els punts i rutes més importants des del punt de vista del recorregut i la visibilitat que ofereixen, i s'esmenten breument els altres. Es descriu de la visió del paisatge i de les unitats de paisatge veïnes que s'observen.

Dinàmica actual del paisatge: tendències i canvis en el paisatge fruit de les principals activitats i processos que hi incideixen. Es destaquen les principals dinàmiques socioeconòmiques i naturals que fan evolucionar el paisatge tal i com el veiem ara, tot donant les claus de la seva evolució més recent, tenint en compte les relacions amb la descripció històrica anterior. També es defineixen aquells factors i processos que suposen un impacte negatiu sobre el paisatge (com ara les pedreres, els polígons d'activitat econòmica i les urbanitzacions de baixa densitat) així com els riscos que amenacen els valors naturals, culturals i econòmics, ja sia naturals o bé induïts directament o indirectament per l'acció humana (com ara els incendis, esllavissaments, inundacions, canvi climàtic, etc.).

Possible evolució de la unitat de paisatge: descripció del futur paisatge de la unitat a través de la interrelació entre els processos naturals, les tendències socioeconòmiques i les conseqüències de la implementació de les polítiques territorials, urbanístiques i sectorials vigents.

Avaluació del paisatge: presentació de les debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats per a la protecció, gestió i ordenació del paisatge, en clau de sostenibilitat.

Objectius de qualitat paisatgística i proposta de mesures i accions: els objectius de qualitat paisatgística, amb la proposta de mesures (criteris) i accions, s'han formulat a partir de les aspiracions ciutadanes sorgides dels processos de participació ciutadana i són coherents amb els objectius de qualitat paisatgística per a tot l'àmbit de la Regió Metropolitana de Barcelona.

2. LES UNITATS DE PAISATGE

